

Městský soud v Praze

Slezská 2000/9

120 00 Praha 2 Vinohrady

V Brně dne 3. 8. 2022

Spisová značka: nepředchází

Žalobkyně: Mgr. Vendula Zahumenská, Ph. D.

Zastoupena: Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem AK se sídlem tř. Kpt. Jaroše 1922/3, 602 00 Brno

Žalovaný: Ministerstvo životního prostředí, Vršovická 1442/65, Praha 10, Vršovice 100 10, Praha 10

1

ŽALOBA

**na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením
správního orgánu**

Elektronicky

Přílohy:

- Plná moc
- Dle textu

(přílohy budou doplněny po sdělení spisové značky soudem)

I. Úvod

1) Touto žalobou se žalobkyně domáhá **ochrany před důsledky nečinnosti žalovaného v souvislosti se znečišťováním životního prostředí plasty a následně nebezpečnými mikroplasty**. Tato nečinnost podle žalobkyně spočívá v tom, že žalovaný **neučinil po řadu měsíců žádné kroky proti nařizování nošení respirátorů či ústenek a provádění testování a proti negativním dopadům z těchto činností, tj. znečišťování životního prostředí, přírody a krajiny plastem a mikroplasty**.

2) **Dopady této nečinnosti stále trvají a budou i vzhledem k enormnímu množství vzniklých plastů trvat ještě stovky let.**

3) Žalovaný je nejvyšším orgánem ochrany přírody a životního prostředí v České republice a ochrana před negativními dopady znečišťování prostředí je náplní jeho agendy (zákon č. 2/1969 Sb., „kompetenční zákon“ - § 19 odst. 1 a 2:

a. Ministerstvo životního prostředí je orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí.

b. Ministerstvo životního prostředí je ústředním orgánem státní správy pro ochranu přirozené akumulace vod, ochranu vodních zdrojů a ochranu jakosti povrchových a podzemních vod, pro ochranu ovzduší, pro ochranu přírody a krajiny, pro oblast provozování zoologických zahrad, pro ochranu zemědělského půdního fondu, pro výkon státní geologické služby, pro ochranu horninového prostředí, včetně ochrany nerostných zdrojů a podzemních vod, pro geologické práce a pro ekologický dohled nad těžbou, pro odpadové hospodářství a pro posuzování vlivů činností a jejich důsledků na životní prostředí, včetně těch, které přesahují státní hranice. Dále je ústředním orgánem státní správy pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích. Je rovněž ústředním orgánem státní správy pro státní ekologickou politiku, pro systém značení ekologicky šetrných výrobků a služeb a pro program podporující dobrovolnou účast v systému řízení podniku a auditu z hlediska ochrany životního prostředí (Program EMAS).

4) Ministr životního prostředí se navíc jako člen vlády účastnil povinného schvalování mimořádných opatření vydávaných ministerstvem zdravotnictví podle pandemického zákona (§ 3 odst. 3). Nikdy ale nic neudělal proto, aby chránil přírodu a zabránil znečištění.

5) Žalobkyně se domnívá, že **touto nečinností došlo k nezákonným zásahům do jejích veřejných subjektivních práv, a to konkrétně práva na příznivé životní prostředí a do práva na respekt k soukromému životu zahrnujícímu právo sexuální sebeurčení**, které je žalobkyni zaručeno Ústavou, Listinou základních práv a svobod v čl. 10 a čl. 35 (dále jen „Listina“), Rámcovou úmluvu Organizace spojených národů o změně klimatu (č. 80/2005 Sb. m. s.), Pařížskou dohodu (č. 64/2017 Sb. m. s.), dále pak Úmluvou o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí (č. 124/2004 Sb. m. s. – tzv.

„Aarhuskou úmluvou“), dále pak Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod v čl. 8 a v neposlední řadě čl. 17 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

6) Žalobkyně níže předkládá studie a důkazy, které prokazují, že již v současnosti se se znečištění planety plastem negativně promítá v její právní sféře a že dlouhodobé hromadné nařizování nošení respirátorů a ústenek a testů, resp. mimořádně negativní následky jejich výroby, přepravy a likvidace, resp. nezajištění důsledné a efektivní recyklace a odhazování těchto „pomůcek“ do jednorázového odpadu či dokonce do přírody jen zhoršilo globální situaci se znečištěním životního prostředí plasty a mikroplasty. Žalobkyně má proto za to, že žalovaný postupoval v rozporu se svými právními povinnostmi v oblasti ochrany přírody a krajiny a životního prostředí, a tím způsobil újmu Zemi a tím také žalobkyni.

7) Ke své aktivní legitimaci žalobkyně uvádí, že podle ust. § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní se může **ochrany před nezákonným zásahem správního orgánu domáhat každý kdo tvrdí, že byl tímto zásahem přímo zkrácen na svých právech**. Vzhledem k tomu, že znečištění životního prostředí nadměrnou produkcí plastů je nezpochybnitelným faktem, je zřejmé, že neaktivita žalovaného vykazuje přímou souvislost se zásahy do ústavně zaručených subjektivních práv žalobkyně, která je a bude vystavena důsledkům ničení naší planety, kterou miluje.

8) **Žalobkyně svou aktivní legitimaci odvozuje od zásahu do práv definovaných výše, zejm. práva na příznivé životní prostředí a soukromý život (sexuální identifikaci)**. V nálezů Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. IV. ÚS 1521/10. se dočteme, že vzhledem k tomu, že je ČR demokratický právní stát, který dodržuje závazky, jež pro něj vyplývají z mezinárodního práva (srov. čl. 1 odst. 2 Ústavy), nemůže na plnění závazků plynoucích z mezinárodního práva rezignovat jen proto, že na národní úrovni výslovná právní úprava umožňující dovolávat se vůči ČR povinnosti za škodu způsobenou porušením závazků, k nimž se sama a otevřeně hlásí, neexistuje. Žalobkyně má proto za to, že výše uvedeným nejednáním žalovaného došlo k zásahu do jejího veřejného subjektivního práva.

9) Přesto, že v českém právním řádu neexistuje výslovná ochrana proti mikroplastům a znečišťováním životního prostředí plasty, domnívá se žalobkyně, že lze odkázat na tyto zákony, se kterými je nečinnost žalovaného v rozporu:

a. Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech

i. § 1 odst. 1: Účelem tohoto zákona je chránit životní prostředí předcházením vzniku odpadů z obalů, a to zejména snižováním hmotnosti, objemu a škodlivosti obalů a chemických látek (dále jen "látky") v těchto obalech obsažených v souladu s právem Evropské unie. Tento zákon stanoví práva a povinnosti podnikajících právnických a fyzických osob (dále jen "osoba") a působnost správních úřadů při nakládání s obaly a uvádění obalů na trh nebo do oběhu, při zpětném odběru a při využití odpadu z obalů a stanoví poplatky a ochranná opatření, opatření k nápravě a přestupky.

1. Testy byly zabaleny v mnoha a mnoha plastových obalech, stejně jako respirátory, ústenky aj.

b. Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech

i. Účelem tohoto zákona je zajistit vysokou úroveň ochrany životního prostředí a zdraví lidí a trvale udržitelné využívání přírodních zdrojů předcházením vzniku odpadů a nakládáním s nimi v souladu s hierarchií odpadového hospodářství za současné sociální únosnosti a ekonomické přijatelnosti tak, aby bylo dosaženo cílů odpadového hospodářství stanovených v příloze č. 1 k tomuto zákonu a umožněn přechod k oběhovému hospodářství.

1. Je zřejmé, že rozhodně nebyly splněny podmínky tohoto zákona – nikdo nepředcházel vzniku plastu, nikdo se nesnažil porovnat dopady, nikdo neudělal cost benefit analýzu, jednoduše se upřednostnila tvrzená záchrana lidských životů, ale na životní prostředí a přírodu, faunu i flóru, vzduch i půdu i vodu myšleno nikdy nebylo. Nařizování roušek a testování a spol. nikdy nemělo nic společného s udržitelným přístupem k životu a už vůbec ne s ochranou životního prostředí.

c. Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí

i. § 6: Trvale udržitelný rozvoj společnosti je takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.

ii. § 8: Znečišťování životního prostředí je vnášení takových fyzikálních, chemických nebo biologických činitelů do životního prostředí v důsledku lidské činnosti, které jsou svou podstatou nebo množstvím cizorodé pro dané prostředí. Poškození životního prostředí je zhoršování jeho stavu znečišťováním nebo jinou lidskou činností nad míru stanovenou zvláštními předpisy.

iii. § 9: Ochrana životního prostředí zahrnuje činnosti, jimiž se předchází znečišťování nebo poškození životního prostředí, nebo se toto znečišťování nebo poškození omezuje a odstraňuje. Zahrnuje ochranu jeho jednotlivých složek, druhů organismů nebo konkrétních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb, ale i ochranu životního prostředí jako celku.

iv. § 10: Ekologická újma je ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti.

v. § 11: Území nesmí být zatěžováno lidskou činností nad míru únosného zatížení.

- vi. § 17: Každý je povinen, především opatřeními přímo u zdroje, předcházet znečišťování nebo poškozování životního prostředí a minimalizovat nepříznivé důsledky své činnosti na životní prostředí.
1. Na tomto místě je nutno zdůraznit, že pod pojme každý lze nepochybně chápat i (nebo především) stát a jeho orgány, tedy i žalovaného.
- vii. § 18: Každý, kdo svou činností znečišťuje nebo poškozuje životní prostředí, nebo kdo využívá přírodní zdroje, je povinen na vlastní náklady zajišťovat sledování tohoto působení a znát jeho možné důsledky.
1. Se všemi těmito ustanoveními (a rovněž s dalšími ze zmíněného zákona) je nečinnost žalovaného v rozporu. Jednání, resp. nejednání žalovaného nebylo a není trvale udržitelné a ani žalovaný nikdy neznal a ani se nepokoušel zjistit a poměřit následky a důsledky používání respirátorů, ústenek nebo testovacích sad.
- d. Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon
- i. Je všeobecně známo, že podstatná část plastů použitých na základě nejrůznějších mimořádných opatření skončila ve vodě, kde poškozují a stále poškozují jak kvalitu vody (mj. právě mikroplasty), tak ekosystémy. To je v rozporu s § 1 odst. 1 a dalšími ustanoveními vodního zákona: **„Účelem tohoto zákona je chránit povrchové a podzemní vody, jako ohrožené a nenahraditelné složky životního prostředí a přírodní zdroje, stanovit podmínky pro hospodárné využívání vodních zdrojů, pro zachování vodních zdrojů a předejití stavu nedostatku vody a pro zachování i zlepšení jakosti povrchových a podzemních vod, vytvořit podmínky pro snižování nepříznivých účinků povodní a sucha a zajistit bezpečnost vodních děl v souladu s právem Evropských společenství. Účelem tohoto zákona je též přispívat k zajištění zásobování obyvatelstva pitnou vodou a k ochraně vodních ekosystémů a na nich přímo závislých suchozemských ekosystémů.“**
- e. Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší
- i. „Pandemické“ plastové odpady byly nepochybně z nemalé části spalovány (likvidace). To je v rozporu s požadavky na ochranu ovzduší – likvidovat tisíce tun plastů, které mohly být použity zcela zbytečně mělo velmi negativní dopad. V § 1 odst. 1 zákona o ochraně ovzduší se přitom uvádí: „Ochranou ovzduší se rozumí předcházení znečišťování ovzduší a snižování úrovně znečišťování tak, aby byla omezena rizika pro lidské zdraví způsobená znečištěním ovzduší, snížení zátěže životního prostředí látkami vnášenými do ovzduší a

poškozujícími ekosystémy a vytvoření předpokladů pro regeneraci složek životního prostředí postižených v důsledku znečištění ovzduší.“

1. Jednání žalovaného nesplňovalo tyto požadavky a k ochraně ovzduší nesměřovalo.

f. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

- i. § 2 odst. 1 (a další): Ochranou přírody a krajiny se podle tohoto zákona rozumí dále vymezená péče státu a fyzických i právnických osob o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i péče o vzhled a přístupnost krajiny.

1. Rovněž z hlediska tohoto zákona neučinil žalovaný nic k ochraně přírody a krajiny – je přece snad bez jakýchkoliv pochyb zřejmé, že plast poškozuje silně přírodu a krajinu a složky životního prostředí.

- g. V neposlední řadě žalobkyně odkazuje na ještě neplatný a neúčinný, byť hojně diskutovaný „brčkový zákon“, který právě schválila Poslanecká sněmovna. Je vypovídající ohledně nebezpečí plastů pro přírodu.

10) **Žalobkyně na tomto místě plně odkazuje na rozsudek Městského soudu o tzv.** Klimatické žalobě a jeho odůvodnění, se kterým se zcela ztotožňuje. Žádá, aby na její žalobu bylo nahlíženo totožnou optikou a aby nebyla diskriminována jen proto, že se její žaloba týká tzv. ochranných pomůcek a testování, ale aby se jí dostalo stejné soudní ochrany a aby byl zachován její přístup k soudům, jako ho měli zajištěn s velkou pompou a ze strany soudu nadstandardním pochopením žalobci z Klimatické žaloby, aniž by se jejich argumenty od žalobkyniných odlišovaly.

11) **Zdůrazňuje, že i v jejím případě jde o trvalý zásah, neboť plastové znečištění způsobené tisíci tunami „pandemických plastů“ je stále přítomno.** Je naprosto lhostejné, jestli máme nebo nemáme aktuálně účinné nějaké mimořádné opatření – nejde o povinnost nosit respirátor, o zahalování obličeje nebo někým tvrzené poškozování dýchacího ústrojí člověka, kdepak. Navíc respirátory jsou aktuálně nařizovány i ze strany dalších subjektů, např. lze zmínit Fakultní nemocnici v Brně (přímo v místě trvalého bydliště žalobkyně i její rodiny)¹:

¹ <https://www.fnbrno.cz/moznosti-navstev-ve-fn-brno-a-dalsi-narizeni/t6862>

Možnosti návštěv ve FN Brno a další nařízení

/Aktualizace 29. 7. 2022/

Návštěvní dny u dospělých pacientů jsou umožněny ve středu a v neděli v čase od 15:00 - 17:00 hodin po dobu max. 30 minut. Výjimky jsou možné dle individuální dohody s ošetřujícím personálem.

V Dětské nemocnici a na dětských odděleních FN Brno platí standardní návštěvní hodiny, tedy denně v čase od 15:30-17:30 hodin (dále dle individuální domluvy s ošetřujícím personálem), soboty a neděle v čase od 9:30-11:30 hodin. Návštěvy se účastní pouze rodinní příslušníci.

Návštěvy se v jeden čas účastní nejvýše dvě osoby, které nejeví známky onemocnění COVID-19.

K ochraně dýchacích cest je nutné mít nasazený respirátor FFP2 bez výdechového ventilu (děti do 15 let mohou použít i zdravotnickou obličejovou masku).

7

12) Podobně je to s testováním na onemocnění covid-19, které je už nyní v srpnu 2022 nařizováno ze strany řady zaměstnavatelů svým zaměstnancům, což je obecně známá informace. Přitom žalovaný proti těmto praktikám zůstává nečinný, bez ohledu na jejich dopad na životní prostředí. Přitom je možné očekávat, že se situace s příchodem podzimu jen zhorší a dojde k navýšení užívání dalšího plastového odpadu, ať již jde o respirátory či testy na covid.

13) Jde zde čistě o poškozování drahocenného životního prostředí, přírody, Země. Jde o to, že plasty se rozkládají stovky let, nemluvě o mikroplastech a příroda si s nimi neumí poradit: „*Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že § 84 odst. 1 s. ř. s. je třeba vykládat tak, že lhůta pro podání žaloby na ochranu před zásahem správního orgánu, a to ani lhůta subjektivní (dvouměsíční), ani lhůta objektivní (dvouletá), nemůže uplynout, dokud tento zásah trvá. Jinak řečeno, žaloba proti zásahu, který trvá v okamžiku podání žaloby, z povahy věci nemůže být opožděná.*“ Trvajícím zásahem je zásah, k němuž stále dochází; nikoli jednorázový úkon správního orgánu, jehož následky trvají.“ (Z rozsudku o Kliamtické žalobě, čj. 14A 101/2021 – 248)

14) Žalobkyně připomíná usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 3. 2005, č. j. 6 A 25/2002 – 42, z něž vyplývá, že podmínka „*zásahu do veřejných subjektivních práv*“ konkrétní osoby v důsledku vydání správního aktu, resp. obecněji postupu správního orgánu, nesmí být vykládána restriktivně. K jejímu naplnění postačí, pokud se úkon správního orgánu, podle tvrzení žalobce, negativně projevil v jeho právní sféře. Podle

usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 21. 10. 2008, sp. zn. 8 As 47/2005, je aktivní žalobní legitimace dána vždy, **pokud s ohledem na tvrzení žalobce není možné zjevně a jednoznačně konstatovat, že k zásahu do jeho právní sféry v žádném případě dojít nemohlo** (srov. také nálezný ÚS ze dne 27. 3. 2018, sp. zn. Pl. ÚS 7/17)."

15) Zásah do práv žalobkyně představuje poškozování životního a ubližování přírodě a krajině a tím i právům žalobkyně na sexuální sebeurčení skrze plast obsažený v respirátorech, ústenkách a odpadu z testování. Vedle toho zásah představuje nečinnost při nadměrném a zbytečném zahlcování životního prostředí velmi nebezpečnými mikroplasty. Tento odpad způsobuje trvalé a nevratné poškození životního prostředí a opět poškození žalobkyně na jejím právu na soukromí zahrnujícím právo na odlišnou sexuální orientaci.

16) Žalobkyně se cítí být ekosexuálkou. Příkladá tzv. Manifest ekosexu (v českých zdrojích publikovaný v Sedmé generaci²):

1. Jsme ekosexuálové. Země je naše milá. Jsme šíleně, toužebně a nekompromisně zamilováni a vážíme si tohoto vztahu každý den. Abychom se Zemí vytvořili vzájemnější a udržitelnější vztah, spolupracujeme s přírodou. Se Zemí jednáme s laskavostí, respektem a touhou.

2. Milujeme se se Zemí. Jsme milovníci vody, země, ohně a vzduchu. Beze studu objímáme stromy, masírujeme zemi svými nohama a vedeme erotické řeči s rostlinami. Plaveme nazí, uctíváme Slunce a zíráme na hvězdy. Hladíme skály, uspokojují nás vodopády a často obdivujeme pozemské křivky. Milujeme Zemi prostřednictvím svých smyslů. Oslavujeme svoje body Z. Jsme špíny.

3. Jsme rychle rostoucí, globální ekosexuální komunita. Tato komunita zahrnuje umělce, hudebníky, sexuální pracovníky, sexuology, léčitele, environmentální aktivisty, přírodní fetišisty, zahradníky, byznysmeny, terapeuty, právníky, mírové aktivisty, ekofeminist(k)y, vědce, učitele, (r)evolucionáře, živočichy a další různé entity. Jsou mezi námi sexekologové, kteří zkoumají kulturní průniky sexuologie a ekologie. Jako konzumenti nakupujeme bio, lokální a organické zboží. Ať už na statku, ve vodě, v lese, na venkově nebo ve městě, udržujeme spojení a empatii s přírodou.

4. Jsme ekosexuální aktivisté. Zachráníme hory, vodu a ovzduší jakýmikoliv prostředky, zejména prostřednictvím lásky, radosti a naší svůdnosti. Zastavíme znásilňování, zneužívání a otravování Země. Neodpouštíme násilí, i když uznáváme, že někteří ekosexuálové mohou bojovat proti těm největším škůdcům Země občanskou neposlušností, anarchií nebo strategií radikálního environmentálního aktivismu. Za své přijímáme revoluční taktiku umění, hudby, poezie, humoru a sexu. Neúnavně pracujeme a hrajeme za spravedlnost vůči Zemi a globální mír.

5. Ekosexuál je identita. Pro některé z nás je ekosexuál primární (sexuální) identitou, ať už si ostatní myslí, co chtějí. Ekosexuálové mohou být GLBTQI (gayové, lesbičky, bisexuálové, transsexuálové, tázající se, mezipohlavní), heterosexuální, asexuální nebo zkrátka Jiní. Podporujeme ekosexuální coming-

² <https://sedmagenerace.cz/tri-ekosexualni-polohy-pro-milovniky-matky-zeme/>

outy. Jsme všude. Jsme polymorfní a šíříme se s pylem. Vzděláváme lidi v oblasti kultury, komunity a v praktikách ekosexu. Považujeme za evidentní, že jsme všichni součástí přírody, nikoliv něčím mimo ni. Veškerý sex je tudíž ekosex. Ekosexuální revoluce ekosexu chce **TEBE!** Přidej se k nám!

6. Ekosexuální slib: Slibuji ti, Země, lásku, čest a péči, dokud nás smrt navěky nespojí.

17) **Žalobkyně se cítí být plně ekosexuálkou, což by mělo být podle jejího názoru chráněné stejně jako jiná sexuální orientace (LGBT+). Na základě toho se cítí být poškozena výše popsaným jednáním. Žalobkyně se domnívá, že svoji orientaci nemusí nijak dokládat, přesto na tomto místě zdůrazňuje, že se vždy chovala environmentálně odpovědně, což soudu již opakovaně popsala. Pokud jde o toto smýšlení uplatňované na sexuální oblast, žalobkyně požádala před několika lety svého muže, aby podstoupil vasektomii (což tento učinil), neboť se domnívá, že vzhledem k přírodě je odpovědné mít maximálně dvě děti, současně ale kvůli životnímu prostředí odmítá hormonální antikoncepci, která poškozuje vodní prostředí a současně je nemyslitelné množit plastový odpad skrze používání latexových kondomů. Tímto žalobkyně dokládá svoji environmentální odpovědnost i v sexuální oblasti.**

II. Důvody žaloby

18) Nejvyšší správní soud ve své recentní judikatuře uvedl: **„Není sporné, že výroba a používání zdravotnických pomůcek zatěžuje životní prostředí. Nelze však dát navrhovatelce za pravdu v tom, že by právě to představovalo jakkoli měřitelný či dostatečně významný zásah do jejího práva na příznivé životní prostředí nebo že by to dokonce mohlo ohrozit její život a zdraví (srov. již citovaná usnesení ve věcech 5 Ao 23/2021 a 2 Ao 4/2021; k předpokladům aktivní procesní legitimace toho, kdo navrhuje zrušení opatření obecné povahy, viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 7. 2009, čj. 1 Ao 1/2009 - 120, č. 1910/2009 Sb. NSS).“** (Usnesení NSS ze dne 20. 12. 2021, č.j. 10 Ao 21/2021 - 6).

19) **NSS se nevyjadřoval k zásahu do práva na sexuální identitu a její ochranu a k zásahu práva do příznivého životního prostředí z tohoto hlediska, ale jen k obecnému právu na příznivé životní prostředí. Proto musí být dle názoru žalobkyně celá věc posouzena nově a s patřičným respektem k sexuální menšině.**

20) Žalobkyni leží na srdci životní prostředí jako takové, což přímo souvisí se sexuální orientací a city: snaží se proto poskytnout ochranu přírodě a krajině, která nemůže jít k soudu sama (stejně jako ony pověstné ryby „*The fish cannot go to the court.*“³).

21) Sám zdejší soud se již před časem vyjadřoval k jiné žalobě, která řešila dramatický dopad jednorázových plastů na životní prostředí. Uvedl: **„Stejně tak si je soud vědom, že v souvislosti s pandemií koronaviru došlo k nárůstu produkce odpadů, a to jednak žalobkyní zmiňovanými použitými rouškami či respirátory, jednak také velmi významným**

³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_12_856

množstvím plastových a jiných obalů souvisejících se stravováním „z okénka“ v době uzavřených provozoven stravovacích služeb. Lze sice dospět k závěru, že povinnost nosit respirátor či ústenku má nepochybně vliv na životní prostředí, nicméně tento vliv je třeba poměřovat s primárním a hlavním účelem uložené povinnosti, kterým je ochrana obyvatelstva. Za dané situace pak soud dospěl k závěru, že **tento hlavní účel dočasně převáží. Zároveň tento závěr však neznamená, že by stát měl na ochranu životního prostředí zcela rezignovat.** Ba naopak, je to právě stát a jeho orgány, které by svou autoritou měly působit na obyvatelstvo a vést jej k ochraně životního prostředí, třídění odpadů atd.“ (Rozsudek MS Praha ze dne 20. 7. 2021, č.j. č. j. 6 A 32/2021- 27)

22) Žalobkyně zdůrazňuje, že soud rozhodoval v červenci 2021 o žalobě z března 2021. Mezitím se vyprodukovaly, převezly a vyplývaly další tisíce tun naprosto zbytečného plastu, aniž by se kterýkoliv z orgánů státu obtěžoval aspoň náznakem posoudit jejich negativní dopady na životní prostředí. Jak dlouho tedy ještě potrvá ono „dočasně“, kdy nebudeme hledět ani vpravo ani vlevo a jen bude tzv. chránit jakési imaginární zranitelné, aniž bychom měli porovnání dopadů, aniž bychom si řekli, kolik nás ta rádooby ochrana bude stát v budoucnu a kolik zaplatí planeta? **Neměl by teď už převážit ten přístup, že stát nemá rezignovat právě na ochranu životního prostředí, ptá se žalobkyně?**

23) Bohužel i NSS dává od ochrany přírody a krajiny a životního prostředí v budoucnu ruce pryč a vidí jen okamžitou „ochranu“, i když sám **již připustil, že ministerstvo zdravotnictví se nijak nezabývalo negativními dopady respirátorů a ústenek na lidské zdraví, přesto ale situaci nijak neřešil:** „K možným negativním dopadům plošného používání stanovených prostředků ochrany, zejména pak k dopadům jejich dlouhodobého či případného nepřetržitého používání, se však odpůrce žádným způsobem nevyjádřil... Na nutnost posouzení rizik souvisejících s ukládanou povinností byl přítom odpůrce upozorněn již v rozsudku č. j. 18 A 59/2020 – 226, v němž mu městský soud vytkl, že „nehodnotil rizika zejména dlouhodobého nošení pokrývky úst a nosu (již v rozsudku č.j. 18 A 22/2020 – 140 přítom soud vyjádřil přesvědčení, že by zdravotní dopady roušek odpůrce alespoň stručně hodnotit měl)... Nelze je překlenout prostým konstatováním, že opatření jsou činěna v zájmu ochrany obyvatelstva před onemocněním covid-19. Ochrana veřejného zdraví totiž nezahrnuje pouze ochranu obyvatelstva před onemocněním covid-19. Takovýto jednokriteriální postup není udržitelný. **Jinými slovy, i ochrana před onemocněním covid-19 musí brát v potaz možné negativní dopady prostředků užívaných k ochraně na zdraví osob.**“ (Rozsudek NSS č.j. 7 Ao 6/2021-112 ze dne 27. 5. 2021).

24) Ačkoliv tedy NSS řekl to, co je uvedeno výše, právům fyzických osob žádnou ochranu neposkytl, natož pak planetě Zemi a všemu živému i neživému součástí přírody. Proč, ptá se stále dokola žalobkyně, když vidí, kam zatížení světa pandemickými plasty dospělo.

25) Žalobkyně je přesvědčena, že povinnost nosit respirátory nebo ústenky a provádět neustále zbytečné testy, přičemž tuny těchto předmětů vyrobených z plastu se jen a jen stále dokola vyhazují, mělo, má a bude mít, bude-li státem nebo jakýmkoliv jiným subjektem (ať již školou, nemocnicí, LDN, domovem pro seniory, zaměstnavatelem nebo třeba dopravce) uložena lidem povinnost nosit „ochranu“ úst a nosu a testovat se stále dokola, mimořádně negativní vliv na životní prostředí, čímž je toto ohroženo v neprospěch

všech složek životního prostředí nejen teď, ale také v budoucnu. Tento fakt dokládá žalobkyně mnoha články a studiemi. Odkazuje na argumenty v nich obsažené, pokud jde o složení ústenek a respirátorů (mikroplasty), znečištění moří, tuny ochranných prostředků, které se produkují a vyhazují a neexistuje způsob jejich recyklace. **Environmentální dopady „ochranných a testovacích prostředků“ jsou jednoduše nedozírné.**

26) Žalobkyně zdůrazňuje, že mimořádně negativní dopad jednorázových ochranných pomůcek se neprojeví jen v říši lidí, ale i zvířata budou trpět znečištěním oceánů. To ale my v Česku samozřejmě nevidíme a snad se nám z našeho „rybníčku“ zdá, že to není teď zrovna tak zlé. Přitom jsou již dnes moře a oceány plné plastového nepořádku, který přímo ubližuje živým tvorům. To žalobkyně nemůže už dále strpět. Žalovaná jí tudíž opakovaně a cíleně způsobuje kruté útrapy. Nebo snad chce soud znovu a znovu a znovu tvrdit, že **tuny plastových jednorázových ochranných pomůcek nemají mimořádně negativní dopady na životní prostředí a že se má žalobkyně konečně uklidnit, přestat obtěžovat soudní systém a např. se léčit ze své „úchytky“?**

27) V Politice ochrany klimatu v ČR se uvádí: „V roce 2012 činila celková produkce odpadů ze všech ekonomických činností a domácností v EU 2 515 tun. To bylo o něco více než v letech 2010 a 2008 (2 460 milionů tun a 2 427 milionů tun), avšak méně než v roce 2004. Emise ze sektoru odpadů klesly mezi lety 1990 až 2012 v EU-28 o 32 %... V České republice mezi lety 1990 a 2012 vzrostly emise skleníkových plynů z odpadů z 2,8 milionů tun CO₂ekv. ročně na 3,7 milionů tun. Tento nepříznivý trend způsobil zejména růst emisí ze skládkování odpadu.“⁴

11

28) **Je přípustné zvyšovat produkci odpadů, aniž by bylo prokázáno, že je to absolutně nezbytné a že zásahy do jiných práv jsou přiměřené?**

29) V Zelené dohodě pro Evropu se mj. uvádí: „Akčním plánem pro oběhové hospodářství se bude řídit transformace ve všech odvětvích, avšak činnost se soustředí zejména na ta z nich, která jsou nejnáročnější z hlediska zdrojů – patří mezi ně odvětví textilu, stavebnictví, elektroniky a plastů. Komise naváže na strategii pro plasty z roku 2018 a zaměří se **mimo jiné na opatření proti záměrně přidávaným mikroplastům a neúmyslnému uvolňování plastů například z textilií a pneumatik (abraze). Komise vypracuje požadavky, aby bylo zajištěno, že veškeré obaly na trhu EU budou do roku 2030 buď opětovně použitelné, nebo ekonomicky recyklovatelné, vypracuje regulační rámec pro biologicky rozložitelné plasty a plasty na biologické bázi a provede opatření týkající se plastů na jedno použití...** Politika pro udržitelné produkty má rovněž potenciál k podstatnému snížení objemu odpadu. Není-li možné se vzniku odpadu vyhnout, je třeba jeho ekonomickou hodnotu plně využít a jeho dopad na životní prostředí a na změnu klimatu eliminovat nebo minimalizovat. To vyžaduje nové právní předpisy včetně cílů a opatření proti nadměrnému používání obalových materiálů a produkci odpadu. Současně by společnosti v EU měly mít prospěch ze solidního a integrovaného jednotného trhu s druhotnými surovinami a vedlejšími produkty. K tomu je nezbytná hlubší spolupráce napříč hodnotovými řetězci, jako je tomu v případě Aliance pro plasty v oběhovém hospodářství. Komise zvaží právní požadavky na

⁴ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/politika_ochrany_klimatu_2017/\\$FILE/OEOK-POK-20170329.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/politika_ochrany_klimatu_2017/$FILE/OEOK-POK-20170329.pdf)

podporu trhu s druhotnými surovinami s povinně recyklovaným obsahem (například u obalů, vozidel, stavebních materiálů a baterií). Komise také navrhne vzor EU pro oddělený sběr odpadů, aby se pro občany zjednodušilo nakládání s odpady a podnikům se zajistily čistější druhotné suroviny. Komise se domnívá, že by EU měla přestat vyvážet svůj odpad mimo Unii, a přezkoumá proto pravidla ohledně přepravy odpadů a nelegálního vývozu."⁵

30) V rámci Státní politiky životního prostředí se mj. dočteme: „Globální nárůst produkce odpadů je, až na regionální specifika, téměř vždy svázán s rostoucí populací a zvyšováním bohatství společnosti. Lineární ekonomika od surovin k odpadu představuje ne hospodárnou spotřebu materiálů spojenou se zvýšenou zátěží pro životní prostředí i lidské zdraví. Snahou mnoha států je dosáhnout tzv. decouplingu, kdy je výkon ekonomiky oddělen od tlaku na životní prostředí. **V zájmu udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a snižování produkce odpadů, je třeba se zaměřit na předcházení, minimalizaci, recyklaci a opětovné využívání odpadů, tedy přejít na systém oběhového hospodářství.**“⁶

31) Hlavním cílem Státní politiky životního prostředí přitom je: „Česká republika poskytuje svým občanům bezpečné, zdravé a resilientní životní prostředí, které umožní kvalitní život i budoucím generacím. Společnost i hospodářství se přizpůsobily změně klimatu, využívají co nejméně neobnovitelných přírodních zdrojů a nebezpečných látek, naopak široce využívají druhotné suroviny a bezemisní energii. Udržitelné využívání krajiny a biologická rozmanitost jsou vnímány jako jeden ze základů kvalitního života a přispívají ke zmírnění projevů změny klimatu. Česká republika dodržuje mezinárodní dohody a svým působením přispívá k celosvětové ochraně životního prostředí a udržitelnému rozvoji“.

32) V Agendě 2030 je životnímu prostředí věnováno obrovské množství textu. Výčet hrozeb a přijímaných opatření je impozantní. Jak je možné, že se jimi nemusí žalovaný vůbec řídit? Cílem Agendy 2030 (a v návaznosti pak Česko 2030) mj. je ochrana planety před jejím poškozením, včetně udržitelné spotřeby a výroby a čerpání přírodních zdrojů a podnikání urgentních kroků v rámci klimatické změny. **Žalobkyně se domnívá, že tento cíl není naplňován, je-li doslova plýtváno jednorázovými pomůckami,** a dokonce sám žalovaný doporučuje naprosto absurdní likvidaci jejich zabalením do mikrotenového sáčku a vhozením do komunálního odpadu!⁷

33) Bylo by možné dále odkázat také na Strategický rámec Česko 2030 a žalobkyně by mohla pokračovat sáhodlouhými citacemi z nejrůznějších dokumentů a počinů vlády nebo ministerstev nebo Evropského parlamentu či Komise, které se týkají změny klimatu a snížení produkce odpadů obecně a plastů zvláště, ale předpokládá, že soud je s těmito dokumenty řádně obeznámen (právě i z Klimatické žaloby).

34) **Jak je možné, že ve světle přijímané „brčkové“ legislativy a výše uvedených strategických dokumentů je možné doslova a do písmene vytvářet**

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52019DC0640>

⁶ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/\\$FILE/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20210111.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/statni_politika_zivotniho_prostredi/$FILE/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20210111.pdf)

⁷ https://www.mzp.cz/cz/news_20200923-co-s-pouzitymi-rouskami

kopy jednorázových odpadů, aniž by byly řešeny důsledky takové činnosti a jediným argumentem je, že tu máme jakýsi respirační virus?

35) O negativních vlivech ústenek, respirátorů a dalších plastů, které lidé v šíleném zmatení produkují kvůli jednomu nepříliš nebezpečnému viru (dnes už není tajemstvím, co mnozí říkali od počátku - že koronavirus měl smrtnost jako chřipka⁸ a při variantě omicron mnohem nižší, přičemž příznaky při variantě omicron podobné nikoliv chřipce, ale pouhopouhému nachlazení - a i kdyby neměl smrtnost „pouze“ jako chřipka, ale vyšší - nikoliv však blížící se dýmějovému moru - pořád je třeba poměřit, jestli oněch „pár“ mrtvých bylo tak děsivé číslo v porovnání s tím, jak bude znečištěné životní prostředí právě kvůli ochranným plastovým pomůckám - podle žalobkyně by výsledný poměr byl neuvěřitelný - samozřejmě v neprospěch roušek, zkrátka je evidentní, že jsme vyháněli čerta ďáblem a je potřeba to konečně pojmenovat), se píše v našich i zahraničních médiích a odborných publikacích. Žalobkyně zde uvádí jen výběr z rozsáhlé palety zdrojů, neboť nemůže soudu předložit jednoduše všechny děsivé informace o environmentálních dopadech respirátorů.

- a. *Znečištění životního prostředí – od špinavého vzduchu po kontaminovanou vodu – každoročně zabije víc lidí než všechny války a násilí na světě. Víc než kouření, hlad nebo přírodní katastrofy, víc než AIDS, tuberkulóza a malárie dohromady. Uvedl to v posledním čísle zdravotnický týdeník The Lancet.⁹*
- b. *Vídáme je všude. Jsou buď schválně odhozené nebo i mnohdy třeba jen odfouknuté či ztracené. Hlavní složkou pro výrobu roušek je polypropylen. Jedná se o plast, jež je velmi odolný chemicky i mechanicky. Příroda si s ním bohužel sama neporadí. Takovéto respirátory se kromě již výše zmíněného polypropylenu skládají taktéž alespoň částečně z kovových dílů jako je hliník nebo ocel. Hlavní součástí je ale bohužel opět polypropylen, polyester, polyuretan nebo polyisopren. Takže pro přírodu neřešitelný mix umělé hmoty. Jednorázové rukavice se vyrábějí především z latexu, vinylu nebo nitrilu. Opět se jedná o plasty, které dokonce u některých citlivějších jedinců mohou vyvolávat alergické kožní reakce. Některé roušky mají ještě jako mezivrstvu tzv. nanovláknna.¹⁰*
- c. *Objem světového trhu s plastovými obaly mezi lety 2019 a 2020 rostl v průměru o 5,5 procenta, hlavně v reakci na pandemii, uvedl server Business*

⁸ Zde lze poukázat na vyjádření náměstkyně Ministerstva zdravotnictví prof. MUDr. Vašákové, která na jednání u NSS dne 14. 10. 2021 (sp. zn. 8 Ao 22/2021) na argumentaci, že podle tzv. Dánské studie protilátky po Sars-Cov a Mers lidi chrání asi 3 roky, reagovala tím, že Sars-Cov2 **je spíše podobný chřipce**. (viz zvukový záznam z tohoto jednání NSS)

⁹ <https://www.novinky.cz/veda-skoly/clanek/zneucisteni-zabiji-vic-lidi-nez-valky-ci-katastrofy-naklady-dosahuji-astronomicke-castky-40049168>

¹⁰ <https://www.priroda.cz/clanek/rouscky-a-respiratory-versus-ekologie/>

Wire. Například jen osmitýdenní lockdown v Singapuru navýšil objem plastových obalů z hotových jídel a rozvážených potravin o 1400 tun.¹¹

- d. Umělá hmota z polymeru, ať už v pevné, nebo změkčené verzi, se stala nepostradatelným materiálem pro výrobu hygienických pomůcek, roušky a respirátory nevyjímaje. Během chvíle tak přestala vzbuzovat pohoršení, ale stala se doslova symbolem přežití – zvláště když přímo ukázkově udržitelné látkové ústenky byly označeny jako nedostačující ochrana před přenosem koronaviru. Vzhledem k náročným požadavkům na hygienu byl návrat jednorázových produktů a obalů za poslední rok přímo drastický.¹²
- e. K PET lahvím, brčkům a sáčkům se postupně přidává další znečišťovatel, a to roušky a respirátory. Jejich složení je totiž velmi podobné. Vědci a ochranáři po celém světě varují před dalším nárůstem jednorázového plastového odpadu. V nejnovější studii spočítali vědci z Jihodánské univerzity, že se jednorázových roušek vyrobí 3 miliony za minutu. Jenže pokud jsou z nanomateriálu, představují pro přírodu výraznou zátěž, varují experti. Dánští vědci spolu s těmi z amerického Princetonu ve studii uveřejněné v časopise *Frontiers of Environmental Science & Engineering* spočítali, že v současné pandemii každý měsíc globálně spotřebujeme neuvěřitelných 129 miliard obličejových masek, tedy jak respirátorů, tak roušek. To jsou jednorázové masky vyrobené z plastových mikrovláken polypropylenu.¹³

36) Žalobkyně rovněž předpokládá, že je snad obecně známo, že pro celý svět jsou nebezpečné mikroplasty. Respirátory nejsou z „nějakého papíru“, jak si snad lidé myslí. Naopak, je v nich mnoho plastů, které se postupně rozkládají a znečišťují vodu, půdu, vzduch tzv. mikroplasty.

- a. Vliv mikroplastů na živé organismy a lidské zdraví není ještě podrobně objasněn. Mnoho studií prokázalo negativní vliv MP na vodní organismy, je ale nutno říci, že zkoumané koncentrace MP mnohonásobně převyšovaly ty, které jsou detekovány v životním prostředí. V posledních letech se několik studií zabývalo interakcí mikroplastů s lidskými buňkami. In vitro experimenty ukázaly, že některé MP mohou buňkám způsobit oxidativní stres, což je forma buněčné toxicity, která může vést až k rakovině. Vedle přímého působení mikroplastů je však nutné zohlednit také fakt, že na MP se mohou vázat různé toxické látky a dostávat se tak do orgánů a tkání ve zvýšených koncentracích. V tuto chvíli sice není dostatek důkazů pro tvrzení, že mikroplasty ve vodě nebo životním prostředí obecně jsou pro člověka

¹¹ <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/covid-zasypal-svet-plastovymi-krabickami-40357929>

¹² https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/plasty-recyklace-odpad-pandemie.A210512_100113_ekonomika_albe

¹³ https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/veda/nanorousky-respiratory-odpad-priroda-znecisteni-pesticidy_2103171213_tzr

nebezpečné, nicméně možné dopady dlouhodobého působení mikroplastů na lidské zdraví jsou předmětem intenzivního výzkumu. Vzhledem ke globálnímu a hojnému výskytu mikroplastů v životním prostředí toto téma jistě zasluhuje intenzivní pozornost.¹⁴

- b. „Mikroplastové částice a vlákna, které vznikají fragmentací špatně spravovaného odpadu, jsou nyní tak rozšířené, že kolují po celém světě,“ uvádí studie, jež vznikla za spolupráce vědců ze Státní univerzity v Utahu a Cornellovy univerzity.¹⁵
- c. „Vdechování mikroplastů může vést k podráždění plicní tkáně a rozvoji vážných onemocnění. Zatím ale nevíme, zda jsou plasty více či méně toxické než jiné aerosoly,“ uvádí studie. Podle vědců je zapotřebí dalšího výzkumu, který by měl ukázat, jakou roli hrají další faktory, jako je hustota obyvatelstva nebo proudy ve světových oceánech. Lidé by se podle nich měli rychle naučit, jak lépe nakládat s plastovým odpadem.¹⁶
- d. *Microplastic particles and fibers generated from the breakdown of mismanaged waste are now so prevalent that they cycle through the earth in a manner akin to global biogeochemical cycles. In modeling the atmospheric limb of the plastic cycle, we show that most atmospheric plastics are derived from the legacy production of plastics from waste that has continued to build up in the environment. Roads dominated the sources of microplastics to the western United States, followed by marine, agriculture, and dust emissions generated downwind of population centers. At the current rate of increase of plastic production (~4% per year), understanding the sources and consequences of microplastics in the atmosphere should be a priority.*¹⁷
- e. Plastics break down into smaller pieces over time, and the longer litter is in the environment, the more it will decompose. Plastics first break down into microplastics and eventually into even smaller nanoplastics. These tiny particles and fibres are often long-lived polymers that can accumulate in food chains. Just one mask can produce millions of particles, each with the potential to also carry chemicals and bacteria up the food chain and potentially even into humans.¹⁸

¹⁴ <https://www.ih.cas.cz/mikroplasty-ve-vode/>

¹⁵ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mikroplasty-jsou-vsude-tvrdi-nova-studie-v-oceanech-ve-vzduchu-i-v-pude-150481>

¹⁶ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/mikroplasty-jsou-vsude-tvrdi-nova-studie-v-oceanech-ve-vzduchu-i-v-pude-150481>

¹⁷ <https://www.pnas.org/content/118/16/e2020719118>

¹⁸ <https://theconversation.com/coronavirus-face-masks-an-environmental-disaster-that-might-last-generations-144328>

- f. Already, some 8 million tonnes of plastics enter our ocean every year, adding to the estimated 150 million tonnes already circulating in marine environments. One study estimates that in the U.K. alone, if every person used a single-use face mask a day for a year, it would create an additional 66,000 tonnes of contaminated waste and 57,000 tonnes of plastic packaging.¹⁹
- g. How toxic chemicals adsorb/desorb onto/from microplastics is not well known, but plausible mechanisms include hydrophobic interactions, pH variations, the ageing of particles, and polymer composition. Furthermore, not enough studies have fully explained the primary sources of pollutants that are present on microplastics and whether their origin is extrinsic from the surrounding ambient space, intrinsic from the plastic itself, or, more probably, from a combination of both and from a continuous and dynamic process of absorption and desorption that is related to the spread of the particles into the environment and to their consequent exposure to weathering.²⁰
- h. Plastic not only poses an immense pollution problem—it also exacerbates climate change. The CIEL report warns that the greenhouse gas emissions from plastic jeopardize our ability to keep the global temperature rise below 1.5°C. If plastic production stays on its current trajectory, by 2030, greenhouse gas emissions from plastic could reach 1.34 billion tons per year, equivalent to the emissions produced by 300 new 500MW coal-fired power plants. This is because more than 99 percent of plastics are made from fossil fuels, both natural gas and crude oil—and because plastic results in greenhouse gas emissions at every stage of its lifecycle.**²¹
- i. *Nanoplasty jsou úplně nejnebezpečnější. Mohou na sebe vázat například některé druhy starých pesticidů. Pak v organismu dochází k akumulaci jak nanoplastů, tak i těchto transportovaných látek. Ty se pak organismu dále hromadí a škodí.*²²
- j. *Zvláště velké obavy vzbuzují ty nejmenší mikroplastové částičky nazývané nanoplasty. Výzkum Univerzity v Gentu prokázal, že 99 % mikroplastových částic, které člověk pozře, projde lidským trávicím traktem, nicméně zbylé jedno procento může proniknout až do krevního řečiště a akumulovat se v lidském těle. Jde vlákna do velikosti 240 nanometrů. Výše zmíněné jasně*

¹⁹ <https://www.greenbiz.com/article/how-face-masks-gloves-and-other-coronavirus-waste-are-polluting-ocean>

²⁰ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7068600/>

²¹ <https://news.climate.columbia.edu/2020/02/20/plastic-production-climate-change/>

²² https://www.irozhlas.cz/veda-technologie/veda/nanorousky-respiratory-odpad-priroda-znecisten-pesticidy_2103171213_tzr

dokazuje, že problém mikroplastů je třeba řešit okamžitě, především při vědomí, že se jich do prostředí uvolňuje stále více. Vědci odhadují, že v oceánech plave až 236 tisíc tun mikroplastů. Ovšem plovoucí mikroplasty představují jen jedno procento všech mikroplastů v oceánech. Kilometr čtvereční mořského dna obsahuje okolo 70 kilogramů mikroplastů. To jsou jak primární, tak sekundární mikroplasty. Pokud se podrobněji podíváme na výsledky měření ohledně mikrovláken, zjistíme, že běžné stotisícové město vyprodukuje jen při praní syntetického oblečení 170 – 441 kilogramů mikrovláken denně. Z toho se do řek a moří vzhledem k účinnosti čistíren dostane 9 – 110 kg mikroplastů, což odpovídá zhruba množství 15 000 plastových tašek. Pokud si k tomu přidáme mikroplasty z oděru pneumatik a kosmetiky, dostaneme více než dvojnásobek.²³

- k. Výskyt mikroplastů v lidském těle potvrzuje i pilotní studie Vídeňské Lékařské univerzity. Výzkum se prozatím odehrál na osmi lidech z různých států Evropy. Mikroplasty se objevily ve všech vzorcích lidské stolice. V průměru šlo o 20 částic mikroplastů na 10 gramů stolice. Nejčastěji se vyskytovaly látky známe jako PET, tedy polypropylen a polyethylentereftalát. Zkrátka materiály, ze kterých se vyrábí třeba plastové láhve. Výzkumy zatím zmapovaly potenciální rizika mikroplastů pro lidské zdraví. Především jde o to, že plastové částice se dostávají do lidského těla a kvůli schopnosti vstřebávání chemikálie z vody mohou zanechat lidské tělo toxickými látkami. Zvyšuje se riziko, že člověk při konzumaci mořských plodů bude vystaven karcinogenním a jiným škodlivým látkám. Podle vědeckých odhadů je v tuto chvíli v oceánech až 236 tun plovoucího mikroplastu. Výzkum Univerzity z Gentu dokázal, že 99 % mikroplastových částic, které se dostanou do lidského těla, projde trávicím traktem a vyloučí se. Zbylé 1 % tvoří nanoplasty. Jsou to mikroskopická vlákna do velikosti 240 nanometrů, která mohou proniknout až do krevního oběhu a shromáždit se v lidském těle. Jaký bude vliv nanoplastů na lidské tělo a zdraví, zatím nikdo neví.²⁴

37) Je evidentní, že mezi plastovým odpadem (resp. i výrobou plastů) a poškozováním životního prostředí je přímá souvislost. Čím více plastů vyrobíme a následně zlikvidujeme nebo jimi znečistíme životní prostředí, tím horší jsou dopady na životní prostředí. Tuto evidentní pravdu a obecně známý fakt žalobkyně nepovažuje za nutné prokazovat, přesto ale uvede několik odkazů pro ilustraci:

- a. Podle nové studie *Plastic & Climate: The Hidden Costs of a Plastic Planet*, kterou nechala vypracovat americká nevládní organizace Center for

²³ <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/894/co-jsou-mikroplasty-a-proc-je-musime-omezit/>

²⁴ <https://www.energyglobe.cz/temata-a-novinky/mikroplasty-neviditelny-skudce-vsude-kolem-nas>

International Environmental Law má výroba, transport a pálení plastů ve spalovnách celosvětově na svědomí 0,86 gigatun CO₂, což odpovídá asi 189 uhelným elektrárnám o instalovaném výkonu 500 MW.²⁵

- b. *Podle zprávy EEA nazvané „Plasty, oběhové hospodářství a životní prostředí v Evropě – prioritní opatření“ sice v posledních letech výrazně vzrostlo povědomí, obavy a opatření týkající se problematiky nakládání s plasty nejen v mořském prostředí. Existuje však mnoho dalších a méně známých dopadů souvisejících s využitím plastů, včetně jejich podílu na změně klimatu a nových problémů souvisejících s pandemií COVID-19.²⁶*
- c. ***The plastic pollution crisis that overwhelms our oceans is also a significant and growing threat to the Earth’s climate. At current levels, greenhouse gas emissions from the plastic lifecycle threaten the ability of the global community to keep global temperature rise below 1.5°C. With the petrochemical and plastic industries planning a massive expansion in production, the problem is on track to get much worse.²⁷***
- d. ***“Plastic pollution is not just an oceans issue. It’s a climate issue and it’s a human health issue,” said Claire Arkin, communications coordinator for the Global Alliance for Incinerator Alternatives, a global network aiming to reduce pollution and eliminate waste incineration.²⁸***
- e. *Carbon dioxide is perhaps the most well-known contributor to climate change. However, methane is a far more potent gas, shown to be at least 21 times more potent than carbon dioxide. Degrading plastic pollution is a source of climate change gas emissions not previously identified in the global greenhouse gas budget. If we consider globally the total surface of plastic exposed to solar radiation (in landfills, along coastlines, as backyard furniture, at playgrounds, in greenhouses, etc...), the problem of methane potency becomes magnified by the amount of plastic that exists worldwide. Ethylene, another greenhouse gas emitted from plastic, is produced in even greater amounts and might contribute significantly to its budget. That problem becomes even more alarming when we consider that plastic production is expected to double in the next two decades.²⁹*

²⁵ <https://www.greenpeace.org/czech/clanek/3583/plast-pro-klima-past-jeho-vyroba-a-spalovani-produkuje-tolik-sklenikovych-plynu-jako-189-uhelných-elektren/>

²⁶ <https://www.eea.europa.eu/cs/highlights/plasty-jako-rostouci-problem-voblasti>

²⁷ <https://www.ciel.org/plasticandclimate/>

²⁸ <https://yaleclimateconnections.org/2019/08/how-plastics-contribute-to-climate-change/>

²⁹ <https://www.surfrider.org/coastal-blog/entry/new-study-shows-plastic-as-source-of-greenhouse-gases-potentially-contribut>

- f. *Almost all plastic is derived from materials (like ethylene and propylene) made from fossil fuels (mostly oil and gas). The process of extracting and transporting those fuels, then manufacturing plastic creates billions of tonnes of greenhouse gases. For example, 4% of the world's annual petroleum production is diverted to making plastic, and another 4% gets burned in the refining process.³⁰*
- g. *Plastic not only poses an immense pollution problem—it also exacerbates climate change. The CIEL report warns that the greenhouse gas emissions from plastic jeopardize our ability to keep the global temperature rise below 1.5°C. If plastic production stays on its current trajectory, by 2030, greenhouse gas emissions from plastic could reach 1.34 billion tons per year, equivalent to the emissions produced by 300 new 500MW coal-fired power plants. This is because more than 99 percent of plastics are made from fossil fuels, both natural gas and crude oil—and because plastic results in greenhouse gas emissions at every stage of its lifecycle.³¹*

38) **Skutečně jde o něco, co je zanedbatelné a čemu není potřeba se věnovat? Skutečně tyto dopady nestojí ani za zhodnocení? Skutečně neexistují práva, která jsou dotčena používáním respirátorů, ústenek a plastových testovacích sad? Žalobkyně o tom dost silně pochybuje a domnívá se, že žalovaný se zcela jednoznačně dopustil nezákonného zásahu, nechal-li po celé dva roky bez jakéhokoliv řešení používání ochranných pomůcek a plastových testovacích sad v souvislosti s onemocněním Covid19 a situaci neřeší ani teď ani do budoucna. Je načase tomu všemu učinit přítrž a starat se o důležitější aspekty našeho žití, než je jeden bezvýznamný virus.**

39) **Žalobkyně se musí ptát, jestli žalovaný jedná s občany férově, když na jedné straně chce kvůli ochraně životního prostředí a klimatu omezovat prakticky každý aspekt života společnosti a na straně druhé nechává bez povšimnutí skutečně nebezpečné znečišťování přírody. Kde je tedy pravda? Žalobkyni se zdá, že stejně jako ve fantasy či sci-fi románech je někde tam venku a nikdy se ji nedozvíme, zvláště když soudy neposkytují ochranu právům člověka.**

III. Závěrečný návrh

Žalobkyně navrhuje, aby soud rozhodl takto:

- I. Určuje se, že žalované Ministerstvo životního prostředí tím, že v rozporu s mezinárodními závazky a se závazky vyplývajícími**

³⁰ <https://www.wwf.org.au/news/blogs/plastic-waste-and-climate-change-whats-the-connection#gs.59x092>

³¹ <https://news.climate.columbia.edu/2020/02/20/plastic-production-climate-change/>

- z ústavního pořádku ČR nepřijalo dostatečná opatření ke snížení znečištění životního prostředí na území České republiky tím, že by se zamezilo nadměrnému používání respirátorů, ústenek a testovacích sad v souvislosti s onemocněním Covid 19, nezákonně zasáhlo do práv žalobkyně, zejména práva na soukromí zaručeného v čl. 10 Listiny základních práv a svobod a do práva na příznivé životní prostředí zaručeného v čl. 35 Listiny základních práv a svobod.
- II. Žalovaný je povinen ve lhůtě do 1 měsíce od právní moci rozsudku ukončit nezákonný zásah do práv žalobkyně tím, že přijme nezbytná a přiměřená opatření ke snížení znečištění životního prostředí v ČR v souladu se závazky plynoucími z Listiny základních práv a svobod (zejm. čl. 10 a čl. 35) a mezinárodních závazků tím, že podnikne efektivní kroky k tomu, aby už nikdy nebyla uložena občanům povinnost používat respirátory, ústenky a by nemuseli podstupovat povinné testování, nebo aby alespoň byl významně snížen rozsah jejich užívání a že současně učiní přiměřená opatření k odstranění nežádoucího plastového odpadu, který se dostal do životního prostředí v důsledku nařizování povinného nošení ústenek, respirátorů a testovacích sad.**
- III. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náklady řízení do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku.**